

STORTINGET

Innst. 302 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 96 L (2019–2020) unntatt friskolelova § 3-1 og utdanningsstøtteloven

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i folkehøgskoleloven, barnehage-loven og voksenopplæringsloven m.m. (samleproposisjon)

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

Kunnskapsdepartementet har i Prop. 96 L (2019–2020) lagt frem forslag til flere endringer i opplæringslova, folkehøgskoleloven, friskolelova, barnehageloven og voksenopplæringsloven. Enkelte av disse bestemmelsene bør av hensyn til situasjonen som har oppstått ved koronavirusutbruddet, behandles meget raskt. Komiteen har derfor, med presidentskapets samtykke, besluttet å dele behandlingen av proposisjonen i to innstillinger, jf. Stortingets forretningsorden § 31 fjerde ledd.

Forslagene i proposisjonens kapittel 5 Realkompetanse som krav for inntak av voksne søkere til videregående friskoler og kapittel 12 Betalingsutsettelse etter utdanningsstøtteloven er behandlet i Innst. 274 L (2019–2020). I denne innstillingen behandles de resterende forslagene i proposisjonen.

Hovedinnholdet i forslaget

Departementet foreslår at det i opplæringslova blir lovfestet en plikt for fylkeskommunene til å tilby karriereveiledning for innbyggerne. Tilbudet skal være gratis og åpent for innbyggerne i fylkeskommunen og skal skje i et samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten.

I folkehøgskoleloven foreslås det en endring slik at retten til å motta tilskudd til kortkurs fases ut fra 1. januar 2021. Dette er en oppfølging av et tidligere budsjettvedtak.

I friskolelova foreslås det endringer i reglene om internkontroll for å sikre like regler for private og offentlige skoler. Forslagene i friskolelova er i samsvar med foreslåtte endringer i opplæringslova, fremmet i Prop. 81 L (2019–2020) Endringer av internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov), kapittel 12.

I barnehageloven foreslås det regler om at alle barnehageeiere skal ha internkontroll med barnehagens virksomhet for å sikre at barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven med forskrifter. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Videre fremmes det flere forslag til endringer i barnehageloven som skal bidra til å sikre at barn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Dette omfatter barn og foreldres rett til medvirkning, krav om nulltoleranse mot krenkelser, krav om å arbeide forebyggende og en aktivitetsplikt. Departementet foreslår å lovfeste at i alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

Departementet fremmer forslag til endringer i reguleringsene av private barnehager. Kravene til bruken av offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal tydeliggjøres i loven. Departementet foreslår å opprette et nasjonalt tilsyn med økonomiske forhold for private barnehager og foreslår tilhørende reguleringer om dokumentasjon, tilgang til opplysninger, reaksjoner mv.

Det fremmes forslag til regulering av kommunen som barnehagemyndighet. Departementet foreslår å

lovfeste i barnehageloven at kommunen som lokal barnehagemyndighet skal likebehandle kommunale og private barnehager. Videre foreslås det å lovfeste et krav om at kommunen skal organisere oppgavene den har som barnehagemyndighet, adskilt fra oppgavene kommunen har som barnehageeier, når dette er egnet til å ivareta tilliten til kommunens upartiskhet som barnehagemyndighet.

I proposisjonen omtales også en gjennomført høring av et forslag om å forskriftsfeste krav til stedlig leder i barnehagen og om bruk av vikarer. Dette er en oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak nr. 801 og nr. 803 (2017–2018).

I voksenopplæringsloven foreslås det mindre endringer som en følge av at tilskuddsordningen til studieforbund foreslås delt mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Videre foreslås det å oppheve reglene om nettskoler, da tilskuddet til slike ble avviklet i 2015 og det ikke lenger er nødvendig å regulere disse i loven. Departementet foreslår også at reglene i voksenopplæringslovens kapittel 4 om diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, flyttes til friskolelova. Dette innebærer ingen realitetsendringer for disse skolene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Martin Henriksen, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Marianne Synnes Emblemsvåg, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Fremskrittspartiet, lederen Roy Steffensen og Hanne Dyveke Søttar, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Aud Hove, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til proposisjonen. Komiteen merker seg at departementets fremlegg er en samleproposisjon med endringer i flere lover, som i stor grad er lovendringer som fremmes med bakgrunn i tidligere stortingsdokumenter og anmodningsvedtak. Komiteen sendte i brev av 26. mai spørsmål til kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby om reglene for godkjenning av profilskoler etter friskolelova. Statsrådets svar av 27. mai følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser for øvrig til at i Prop. 81 L (2019–2020) Endringer av internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov) har regjeringen foreslått en rekke endringer i reglene om krav til kommuners og fylkeskommuners internkontroll. Blant annet er det foreslått at det tas inn en henvisning i gjeldende barnehageloven § 9 første ledd til kommuneloven § 25-1 om kommunens plikt til internkontroll. I proposisjonen

som komiteen behandler i denne innstillingen, er det foreslått at barnehageloven § 9 første ledd flyttes til et nytt kapittel i barnehageloven om tilsyn og blir ny § 54. For å sikre at det endelige lovvedtaket blir korrekt, er henvisningen til kommuneloven § 25-1 tatt inn i forslaget til lovvedtak i denne innstillingen, se tilrådingen § 54 Fylkesmannens tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet. Komiteen viser til at kommunal- og forvaltningskomiteen i Innst. 322 L (2019–2020) har behandlet og gjennom merknader uttrykt støtte til forslaget til endringen i barnehageloven som er fremmet i Prop. 81 L (2019–2020). Av innstillingen fremkommer det videre at kommunal- og forvaltningskomiteen, for å sikre at det endelige lovvedtaket blir korrekt, har tatt forslaget til en henvisning til kommuneloven § 25-1 i barnehageloven § 9 første ledd (lovforslagets romertall IV) ut av komiteens tilråding til lovvedtak og vist til at henvisningen vil bli tatt inn i forslaget til lovvedtak i innstillingen ved behandling av Prop. 96 L (2019–2020).

Videre er det i Prop. 81 L (2019–2020) foreslått en bestemmelse i opplæringslova som skal være ny § 13-3e Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å arbeide med kvalitetsutvikling. I Prop. 96 L (2019–2020) er det foreslått en ny bestemmelse om karriereveiledning som også har fått paragrafnummer § 13-3e. I tilrådingen i denne innstillingen er det foreslått at bestemmelsen om karriereveiledning får nummeret § 13-3f.

Fylkeskommunens plikt til karriereveiledning

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 2 i proposisjonen.

Komiteen viser til at regjeringen i Meld. St. 6 (2018–2019) Oppgaver til nye regioner varslet at den vil overføre tilskuddet til fylkesvise partnerskap for karriereveiledning til fylkeskommunene, og at regjeringen ville vurdere å foreslå å lovfeste karriereveiledning som et fylkeskommunalt ansvar. Komiteen viser til at lovforslaget er en direkte oppfølging av dette, og mener det er positivt at en med dette stadfester fylkeskommunens tydeliggjorte ansvar for kompetansepolitikken. Komiteen merker seg at tilbudet skal være gratis og åpent for innbyggerne i fylkeskommunen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil trekke frem viktigheten av god karriereveiledning og peker på at feilvalg og omvalg i utdannings- og karriereløp ofte fører til mindre motivasjon og høyere frafall. Flertallet viser til satsingen på karriereveiledning de siste årene gjennom utdanning av flere karriereveiledere, men også satsingen på digitale verktøy som gjør slik veiledning og oppfølging mer tilgjengelig og tilrettelagt for den enkelte. En lovfesting av tilbud om karriereveiledning vil ytterligere understøtte denne satsingen.

Folkehøyskoler – utfasing av tilskudd til kortkurs

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 3 i proposisjonen.

Komiteen viser til at lovforslaget er en direkte oppfølging av regjeringens forslag presentert i revidert nasjonalbudsjett 2019, Meld. St. 2 (2018–2019), der regjeringen skrev følgende:

«Kunnskapsdepartementet tar derfor sikte på å fase ut tilskudd til kortkurs fra 1. januar 2021. Grunnbevilgningen til folkehøyskolene vil økes tilsvarende. De to pensjonistfolkehøyskolene, Stiftelsen Nestor Seniorutvikling og Nordnorsk pensjonist-skole, vil fortsatt kunne holde tilskuddsberettigede kortkurs, med unntak av reisekurs utenfor Norden. Folkehøyskolene vil fortsatt kunne avholde kortkurs, men ikke finansiert med stats-tilskudd. Kunnskapsdepartementet vil ha dialog med Folkehøyskolerådet om hvordan tilskuddet til kortkurs skal fases ut.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at folkehøyskolene kan spille en verdifull rolle i å fremme inkludering og bekjempe utenforskap. Disse medlemmer viser til at regjeringen ønsker å fase ut støtten til kurstilbud under 95 dagers varighet (kortkurs) fra 1. januar 2021. Disse medlemmer er bekymret for konsekvensene dette får for kurstilbud rettet mot utsatte og sårbare grupper. Disse medlemmer mener folkehøyskolene fortsatt bør ha mulighet til å få tilskudd for kurs under 95 dager rettet mot personer med ulike helseutfordringer eller funksjonshemninger eller kurstilbud for personer som har havnet utenfor skole- og arbeidsliv.

Disse medlemmer mener kortkursene bidrar til at folkehøyskolene kan drive allmenndanning og folkeopplysning i et bredt perspektiv. Disse medlemmer mener videre at kortkursene kan bidra til å forhindre utenforskap og fremme aktivitet. Disse medlemmer mener derfor at folkehøyskolene fortsatt bør få tilskudd for å arrangere kortkurs.

Endringer i friskolelova

Komiteen viser til departementets forslag om internkontroll for friskoler i kapittel 4 i proposisjonen.

Komiteen viser til at lovforslaget er en direkte oppfølging av ny kommunelov, lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner, som ble vedtatt av Stortinget i juni 2018 og inneholder en ny og mer omfattende regulering av internkontroll. Komiteen viser til at denne proposisjonen inneholder forslag til endringer i friskolelova for å harmonisere friskolelovas bestemmelser om internkontroll med de foreslåtte endringene i opplæringslova.

Profilskoler

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at adgangen til å godkjenne profilskoler kom inn i friskolelova fra høsten 2015. Loven stiller krav om at profilskoler må ha en spesiell faglig oppmerksomhet rettet mot et emne, eller en annen pedagogikk. I tillegg til alternative læreplaner må disse skolene dokumentere at de representerer noe som er vesentlig annerledes enn normal praksis i offentlige skoler og i godkjente skoler på andre grunnlag i loven. Nye læreplaner etter Kunnskapsløftet 2020 (fagfornyelsen) rommer ulike emner som for eksempel entreprenørskap og friluftsliv i langt større grad enn i Kunnskapsløftet 2006.

Etter flertallets mening er dette ikke til hinder for at det kan godkjennes profilskoler også innenfor fag og emner som er godt dekket i de nye læreplanene, så lenge skolene har egne læreplaner som synliggjør profilen, og et opplæringstilbud som helhetlig og gjennomgående retter faglig oppmerksomhet mot et emne eller fag på en måte som samlet representerer noe som er vesentlig annerledes enn hva som er normal praksis i offentlige skoler og andre friskoler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti protesterer sterkt mot denne endringen i forvaltningspraksis, som vil åpne for mer omfattende godkjenning av nye profilskoler etter friskolelova. Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har etter oppfordring fra egen regjering fremmet en ny merknad kort tid før avgivelse i Stortinget, som datering av brev til statsråden i saken bekrefter. Disse medlemmer protesterer sterkt mot denne fremgangsmåten og mener den er brudd på god forvaltningspraksis. Tema i merknaden over er ikke omtalt i Innst. 96 L, som er saken Stortinget har til behandling. Den endringen av forvaltningspraksis komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre foreslår, vil bli innført uten høring og mulighet for offentligheten til å kommentere og ettergå påstandene fra regjeringspartiene rundt omfanget av endringen i forvaltningspraksis som foreslås.

Statsråden bekrefter også i sitt svarbrev til Stortinget at merknaden over er skrevet for å endre forvaltningspraksis rundt godkjenning av profilskoler. Disse medlemmer vil minne flertallet på at formuleringene i forarbeidene til friskolelova § 2-1 andre ledd, jf. Prop. 84 L (2014–2015) kap. 5.4.3, forutsetter en endring av forvaltningspraksis og at Stortinget gir sin tilslutning til en ny forståelse av regelverket. Disse medlemmer protesterer sterkt mot at en vagt formulert merknad, uten forarbeider, skal regnes som tilslutning fra Stortinget til endret forvaltningspraksis. Disse medlemmer stiller seg spørrende til om merknaden,

uten eget forslag til vedtak som Stortinget skal stemme over, ivaretar forutsetningen i lovens forarbeider om tilslutning fra Stortinget. Disse medlemmer har oppfordret komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti til å trekke merknaden og foreslått at regjeringen heller presenterer forslaget til endret forvaltningspraksis i en ordinært utredet sak for Stortinget. Disse medlemmer merker seg at merknaden er fremmet av knappest mulig flertall i komiteen med bruk av leders dobbeltstemme.

Disse medlemmer mener derfor at en i dette tilfellet må tolke regjeringspartiene og Fremskrittspartiets merknader som et uttrykk for disse partienes syn, som ikke vil kunne legge noen føringer på prosessen for godkjenning av friskoler i Utdanningsdirektoratet eller departementet.

Disse medlemmer stiller seg spørrende til at fagfornyelsen har kommet så brått på regjeringspartiene at det krever slik hastebehandling i Stortinget. Departementet har jobbet med fagfornyelsen i mange år og har hatt god tid til å fremme denne saken på ordinært vis. Disse medlemmer mener denne hastebehandlingen også reiser spørsmålet om det er behov for flere endringer og justeringer i gjeldene regelverk og lovverk, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en redegjørelse eller sak for Stortinget der det klargjøres hvilke lovendringer, forskriftsendringer eller behov for nye tolknings signaler til forvaltningen som kreves som følge av fagfornyelsen, eksempelvis i lov om frittstående skolar.»

Endringer i barnehageloven

Komiteen viser til at det i proposisjonen foreslås enkelte endringer av barnehageloven. Komiteen viser til at Stortinget gjennom åtte ulike anmodningsvedtak har etterspurt endringer av barnehageloven, men at det i proposisjonen i liten grad svarer på dette, det på tross av at departementet sendte en rekke forslag til omfattende endringer i regelverket for private barnehager på høring allerede 26. april 2019. Dette gjelder blant annet endringer i ulike deler av finansieringssystemet, herunder spørsmål om tilskudd til pensjon, krav til barnehagens organisering, regnskapskrav og meldeplikt til kommunen ved salg av private barnehager.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen er forsinket med denne gjennomgangen, og disse medlemmer imøteser at regjeringen raskt konkluderer og fremmer forslag for Stortinget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Fol-

keparti, mener det er avgjørende viktig at barnas beste legges til grunn for alle handlinger og avgjørelser i barnehagene, og er derfor fornøyd med justeringene som foreslås i proposisjonens kapittel 7, hvor dette tas inn i loven som et grunnleggende hensyn. I proposisjonens kapittel 6 slås det videre fast at internkontrollen skal være systematisk og tilpasses barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Flertallet peker på at dette er i tråd med reglene i kommuneloven og bidrar til klargjøring. Videre vil en tydeliggjøring av kravene til bruk av offentlig tilskudd og foreldrebetaling i proposisjonens kapittel 8 også være en klargjøring.

Internkontroll for barnehager

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 6 i proposisjonen.

Komiteen viser til at formålet med en internkontrollplikt i barnehageloven er å pålegge den som driver barnehagen, å legge til rette for og følge opp at barnehagen oppfyller kravene i regelverket. Komiteen understreker samtidig at en ikke ønsker en ny byråkratisk og tidkrevende ordning, og at internkontrollen skal tilpasses barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Komiteen viser videre til at ved å innføre en plikt til å ha internkontroll vil kommunen som tilsynsmyndighet kunne undersøke og vurdere om barnehagen arbeider systematisk med å sikre at pliktene etter barnehageloven og forskriftene overholdes.

Psykososialt barnehagemiljø

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 7 i proposisjonen.

Komiteen viser til at lovforslaget er en direkte oppfølging av Stortingets enstemmige anmodningsvedtak i behandlingen av Meld. St. 19 (2015–2016) Tid for lek og læring – bedre innhold i barnehagen, jf. vedtak 792, 7. juni 2016:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om egen lovhjemmel om et trygt omsorgs- og læringsmiljø, jf. opplæringslova § 9 a.»

Komiteen viser til at lovproposisjonen inneholder flere forslag til endringer i barnehageloven som skal bidra til å sikre at barn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Forslagene omfatter barn og foreldres rett til medvirkning, krav om nulltoleranse for krenkelsers, krav om å arbeide forebyggende og en aktivitetsplikt. Komiteen viser videre til at det foreslås å lovfeste at i alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn. Komiteen mener forslagene samlet sett på en god og hensiktsmessig måte svarer på intensjonen i Stortingets vedtak og ivaretar barns rett til et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Regulering av private barnehager

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 8 i proposisjonen.

Komiteen merker seg at kravene til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal tydeliggjøres i loven. Komiteen merker seg at departementet vil utarbeide en statlig veileder om bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i etterkant av lovbehandlingen. Komiteen understreker at en utarbeidelse av en veileder ikke er en fullgod erstatning for den nødvendige gjennomgangen av denne delen av lovverket som Stortinget tidligere har etterspurt i anmodningsvedtak.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, slutter seg til regjeringens forslag om å opprette et nasjonalt tilsyn med økonomiske forhold for private barnehager, lagt til Utdanningsdirektoratet, og flertallet merker seg de videre forslag til endringer i tilhørende reguleringer om dokumentasjon, tilgang til opplysninger, reaksjoner mv. for å følge opp dette.

Komiteen understreker at forslaget innebærer at kommunen fortsatt vil være tilsynsmyndighet for øvrige reguleringer i barnehageloven med forskrifter. Også regelen om at fylkesmannen i særlige tilfeller kan føre tilsyn med enkeltbarnehager, videreføres, men dette omfatter ikke tilsyn med økonomiske forhold.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det må stilles tydelige krav til private barnehager om at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode. Disse medlemmer viser til at Stortinget gjentatte ganger har bedt regjeringen komme med en helhetlig gjennomgang av barnehageloven, med formål å klargjøre og styrke regelverket. Forslaget til regulering av private barnehager har vært på høring, men regjeringen har gjentatte ganger utsatt fremleggelsen for Stortinget. Disse medlemmer mener det er krevende å behandle deler av en lov uten å se lovendringer og reguleringer i en helhet.

Disse medlemmer er imot å oppheve gjeldende § 14 a, hvor det blant annet står: «Offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode. Barnehagen kan ha et rimelig årsresultat», uten at Stortinget har mulighet til å ta stilling til helheten i reguleringen av sektoren. Disse medlemmer mener det er uklart om intensjonen i loven endres når man fjerner dagens krav til at barnehager kan ha et «rimelig årsresultat», jf. barnehageloven § 14 a, som erstattes av en formulering om at «barnehagen [kan] disponere et eventuelt årsresultat fritt», jf. lovforslaget § 23. Det er allerede store utfordringer for kommuner og fylkesmenn med å tolke dagens lovtekst, og disse medlemmer mener

at endringen skaper usikkerhet og kan gjøre det vanskeligere å føre tilsyn med sektoren.

Disse medlemmer mener det ikke er forsvarlig å behandle denne lovendringen på nåværende tidspunkt, all den tid det mangler en grundig utredning som ville gitt den nødvendige helhet for å forstå omfanget av lovendringen og dens konsekvenser. Disse medlemmer vil derfor be regjeringen legge fram et helhetlig lovforslag for Stortinget og vil derfor stemme imot regjeringens forslag til nye §§ 21, 22 og 23 i barnehageloven som omtalt i kapittel 8.2 i proposisjonen.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om regulering av private barnehager som bedre ivaretar helheten i lovendringen, inkludert bestemmelsene i barnehageloven § 14 a Krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det kan være fornuftig å allerede nå behandle forslagene som er omtalt i proposisjonenes kapittel 8.3 som omhandler ansvar for å føre tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager, og å opprette et nasjonalt økonomisk tilsyn, slik at Utdanningsdirektoratets arbeidet med dette tilsynet kan begynne.

Nasjonalt økonomitilsyn for private barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at opprettelse av et nasjonalt tilsyn som skal kontrollere økonomiske forhold for private barnehager også vil bidra til legitimitet og bedre innramming. Her følges dette videre opp med en tydeliggjøring rundt dokumentasjon, tilgang til opplysninger og reaksjoner.

Flertallet mener etableringen av et nasjonalt tilsyn også vil ha betydning for forslaget i proposisjonens kapittel 9 om lovfesting av kommunens rolle som lokal barnehagemyndighet og hvor dette medfører et krav til likebehandling av kommunale og private barnehager. Videre at kommunen skal organisere sin virksomhet slik at man ivaretar tillit til kommunens upartiske rolle som lokal myndighet. Det har under koronakrisen med ekstrakostnader i kommunale barnehager blitt ekstra tydelig at mange kommuner har prioritert egne barnehager. Dersom en kommune bevilger midler til ekstraordinære kostnader i egne kommunale barnehager, som eksempelvis under koronakrisen, vil kommunen også være forpliktet til tilsvarende vurdering av behovet hos de private barnehagene i kommunen. Kommunen har det overordnede ansvaret for å tilby et godt barne-

hagetilbud til alle barna i kommunen, uavhengig av eierskap.

Flertallet vil videre peke på at tilskuddet til private barnehager varierer stort fra kommune til kommune, noe som kan tyde på ulik praksis i beregning av tilskudd. Når det nå opprettes et nasjonalt tilsyn for private barnehager, vil dette medføre at det bygges opp en kompetanse på dette feltet som også bør kunne benyttes til kontroll og oppfølging av tilskuddsgrunnlaget i den enkelte kommune. Flertallet ber derfor regjeringen vurdere dette i sitt videre arbeid, alternativt se på andre ordninger som bidrar til å redusere urimelige utslag i tilskuddsberegningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til et uavhengig tilsyn som sikrer kvalitet, god økonomistyring og likebehandling av offentlige og private barnehager.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan tilsyn med beregningen av offentlig tilskudd til barn i private barnehager kan bygges opp gjennom det uavhengige tilsynet i Utdanningsdirektoratet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at det å forvalte fellesskapets penger er et stort ansvar. Disse medlemmer er bekymret for den økende kommersialiseringen av barnehagesektoren, som svekker mangfoldet og kan utfordre tilliten til at fellesskapets penger blir brukt i tråd med formålet. Disse medlemmer viser til at det finnes flere eksempler på at dagens lovverk gjør det vanskelig å drive et effektivt tilsyn overfor de store kjedene som overskrider kommune- og fylkesgrenser. Dette gjør det svært krevende for kommunene å føre et effektivt og helhetlig økonomisk tilsyn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener derfor det er positivt at det nye tilsynet skal sjekke pengestrømmen til de store kjedene. Disse medlemmer er enige i regjeringens vurdering av at det er behov for et spesialisert miljø, og at det kan være fordelaktig å benytte seg av den ekspertisen som allerede finnes i Utdanningsdirektoratet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er uheldig å frata kommunene, som er den lokale barnehagemyndighet, det økonomiske tilsynsansvaret og

dermed muligheten til å påse at kommunale tilskudd og foreldrebetaling brukes i tråd med formålet i loven.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet støtter ikke forslaget om å splitte tilsynsansvaret ved å overføre det økonomiske tilsynet til et nasjonalt tilsyn.

Disse medlemmer mener det er rimelig at kommunene kan kontrollere hvordan tilskudd som kommunen yter, blir benyttet i sektoren. Disse medlemmer mener et felles nasjonalt tilsyn vil kunne virke mot sin hensikt og i praksis føre til svakere kontroll, siden et nasjonalt tilsyn ikke vil ha samme kapasitet og nærhet til den enkelte barnehage som det kommunene har overfor barnehagene i sine respektive kommuner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at departementet legger til grunn at tilsyn med private barnehager skal skje like ofte som dagens tilsyn med friskoler. Departementet tar i første rekke sikte på at det nasjonale tilsynet bygges opp med omtrent 20 årsverk, noe disse medlemmer frykter ikke vil være tilstrekkelig i møte med en barnehagesektor som blir stadig mer kommersiell. Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at stadig flere av de private barnehagene blir kommersielle, og av disse er det stadig flere som blir aksjeselskap. Tallene viser også at halvparten av barna som går i private barnehager, går i barnehager eid av de fire største selskapene innen barnehage. De viser også at barnehagene blir stadig større, det vil si flere barn per barnehage. Alle de fire store barnehageselskapene er med på Kapitals liste over Norges 500 største bedrifter. Noen har internasjonale oppkjøpsfond blant eierne, fordi barnehager har blitt lønnsomme spekuljonsobjekter. Disse medlemmer mener at det er behov for flere og grundigere tilsyn i denne sektoren enn det er i friskolesektoren, hvor regelverket er mer oversiktlig, og hvor verdiuttak ikke er mulig. Disse medlemmer understreker at opprettelsen av et nasjonalt tilsyn ikke betyr at man skal måtte frata kommunene muligheten til å drive tilsyn hvis de ønsker det. Disse medlemmer er imot forslaget om å frata kommunene muligheten til å drive økonomisk tilsyn.

For å kunne ivareta sin funksjon som overordnet barnehagemyndighet på en best mulig måte, mener disse medlemmer at kommunene som et minimum, i tillegg til at det opprettes et nasjonalt tilsyn, bør beholde en adgang til innsyn og dermed mulighet til tilsyn med det kommunale tilskuddet. Dette vil også være i samsvar med den foreslåtte bestemmelsen om adgangen til å gi uttalelse som er foreslått i ny § 56 femte ledd.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer forslag om å stryke unntaket for økonomisk tilsyn

som i proposisjonen er foreslått i ny § 53 første ledd, og fremmer følgende forslag:

«I barnehageloven skal § 53 første ledd lyde:

Kommunen fører tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med denne loven med forskrifter.»

Kommunen som barnehagemyndighet

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 9 i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener forslaget til ordlyd i barnehageloven § 11 om krav til likebehandling og uavhengighet er godt. Kravet om uavhengighet skal bidra til å sikre likebehandling og ivareta tilliten til kommunens upartiskhet som barnehagemyndighet. Merknadene bidrar til forvirring blant enkelte parter om hvor inngripende dette skal forstås hva gjelder kommunens mulighet til å organisere personer og ledelse. Kommuneloven er tydelig på at begrensninger i det kommunale selvstyret må ha hjemmel i lov.

Disse medlemmer legger til grunn at det er oppgavene som barnehageeier og barnehagemyndighet som skal organiseres uavhengig av hverandre, og at kommunenes frihet til å organisere personer og ledelse ikke begrenses ut over dette.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til proposisjonen pkt. 9.5, der departementet skriver om uavhengig organisering av eier- og myndighetsoppgaver at «(...) kommunens oppgaver som barnehagemyndighet ikke skal utføres av de samme personene eller ligge under nærmeste leder som også ivaretar oppgaver som barnehageeier». Disse medlemmer vil påpeke at dette kan bli utfordrende for kommuner med to-nivåorganisering, og mener dette kan virke innskrenkende på kommunenes organisatoriske handlefrihet. Disse medlemmer vil understreke at bestemmelsen må være å anse som ivaretatt så lenge kommunens oppgaver som barnehagemyndighet og barnehageeier er organisert adskilt, og slik at tilliten til uavhengighet ivaretas.

Krav om bruk av stedlig leder og vikarbruk

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 10 i proposisjonen.

Komiteen merker seg at regjeringen med dette varsler at den vil sende et forslag til nye forskriftsbestemmelser om krav til stedlig leder på høring. Omtalen svarer ut at Stortinget ba regjeringen om å «gjennomgå regelverket for krav til stedlig leder i barnehager, og tilse at unntaksbestemmelsen er slik at den ikke benyttes til å redusere kostnader i barnehagesektoren» i forbindelse

se med behandlingen av Prop. 67 L (2017–2018), jf. vedtak 801, 31. mai 2018.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener lokal og stedlig ledelse er viktig for god kvalitet i den daglige barnehagedriften, og viser til at dette ble løftet ved behandling av loven i 2018. Flertallet vil derfor gi sin tilslutning til den varslede forskriftsendringen som vil gjøre det mulig å stramme inn krav til stedlig leder i lovverket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for at manglende tiltak for å sikre tilstrekkelig vikarbruk i barnehagen kan være et insentiv til å kutte i bemanningen ved sykdom. Disse medlemmer mener det er viktig at barna i barnehagen får tilstrekkelig oppfølging av nok personale, også når det faste personalet er borte.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som strammer inn på manglende vikarbruk ved fravær, og presisere hva som ligger i kravet om tilstrekkelig bemanning i hele barnehagens åpningstid.»

Endringer i voksenopplæringsloven og friskolelova

Komiteen viser til departementets forslag omtalt i kapittel 11 i proposisjonen. Komiteen viser til at det foreslås mindre endringer i voksenopplæringsloven som en følge av at tilskuddsordningen for studieforbund foreslås delt mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Komiteen mener delingen vil føre til en tydeligere plass i utdanningssystemet for de studieforbundene som ligger under Kunnskapsdepartementet, og synliggjøre deres rolle som en viktig aktør i kompetansopolitikken.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, viser videre til at det foreslås å oppheve reglene om nettskoler, da dette tilskuddet ble avviklet i 2015 og lovregulering ikke lenger er nødvendig. Det foreslås også at reglene i voksenopplæringsloven kapittel 4 om diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, flyttes til friskolelova. Flertallet viser til at dette ikke innebærer noen realitetsendring for disse skolene.

Ny tilskuddsordning for studieforbund

Komiteen vil understreke nødvendigheten av at nye rammevilkår ikke bidrar til å svekke studieforbundene som opplæringsaktører. I lys av Kompetansereformen er det viktig å anerkjenne studieforbundenes rolle som viktige tilbydere av opplæring – både rettet mot enkeltpersoner, arbeidslivet og frivillige organisasjoner.

Studieforbundene fordeler tilskuddsmidler til organisasjonsledd og medlemsorganisasjoner som arrangerer kurs over hele landet. Dette gjør at statstilskuddet kommer til nytte i lag og foreninger som gjennomfører kurs tilpasset lokale kompetansebehov. Komiteen mener studieforbundene bidrar til nødvendig struktur, motivasjon og kvalitetssikring av det lokale arbeidet, noe som er viktig for å heve kvaliteten på opplæringen som tilbys. Komiteen mener studieforbundene tilfører voksenopplæringsfeltet og kursaktiviteten vesentlige verdier ut over gjennomføring av tekniske og praktiske forvaltningsoppgaver. Komiteen vil derfor understreke behovet for forutsigbare og gode rammer, slik at studieforbundene kan drive pedagogisk utviklingsarbeid og motivere organisasjoner til å tilby voksenopplæring.

Komiteen vil videre understreke behovet for god dialog og medvirkning i det videre arbeidet med utfyllende forskrifter på feltet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Voksenopplæringsforbundet involveres i det videre arbeidet med utarbeidelsen av forskrifter som regulerer studieforbundene.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til endringer i voksenopplæringsloven hvor man nå deler tilskuddsordningen mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Dette vil trolig bedre synliggjøre de ulike studieforbundenes virkeområde og enklere bidra til oppfølging av innretning av tilskuddsordninger og satsinger. Flertallet legger til grunn at man i det videre arbeidet ivaretar at studieforbundene kan organisere sine nasjonale overbygninger. For de studieforbundene som forblir i Kunnskapsdepartementet, vil flertallet videre trekke frem at ved oppdelingen må forbundene sikres en finansiering som blant annet tar større hensyn til antallet deltakere, slik at de kan ivareta sin rolle innen den kompetansepoltiske satsingen og bidra til at flere kan få relevant og arbeidsrettet kompetansepåfyll.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at de ulike komponentene som utgjør tilskuddsmodellen for studieforbundene i dag, er regulert i loven. Disse medlemmer merker seg at regjeringen foreslår å ta tilskuddskomponentene ut av loven og regulere dette i forskrift. Disse medlemmer mener dette er uheldig og vil bidra til uforutsigbare rammevilkår for studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner. Disse medlemmer viser til at tilsvarende regulering finnes

i folkehøyskoleloven, og disse medlemmer stiller seg undrende til at reguleringen av tilskudd til studieforbundene skal behandles annerledes. Disse medlemmer mener at tilskuddskomponentene fortsatt bør lovfestes, og at tekniske detaljer kan reguleres i forskrift.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«I voksenopplæringsloven § 6 skal andre ledd lyde:

Statstilskuddet består av følgende komponenter:

- a) Grunntilskudd.
- b) Opplæringstilskudd.
- c) Tilretteleggingstilskudd.»

Overordnede mål for studieforbundenes aktivitet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til proposisjonen og forslaget om å endre opplistingen av overordnede mål i voksenopplæringsloven § 4 første ledd, hvor det blant annet foreslås å ta ut bokstav b, som lyder: «Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.» Disse medlemmer kan ikke se at det skal være vanskeligere å måle måloppnåelse dette punktet enn de øvrige målene.

Disse medlemmer viser til at flere av studieforbundene tilbyr kurs som helt konkret gjør det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon, blant annet mestringkurs for kronisk syke, kurs for arbeidstakere som trenger påfyll for å stå lenger i jobb, eller kurs for til-litsvalgte som skal ta vare på sine egne og andres rettigheter i arbeidslivet.

Disse medlemmer foreslår derfor å beholde gjeldende målformulering som et tillegg til proposisjonens forslag i § 4, og fremmer følgende forslag:

«I voksenopplæringsloven skal § 4 g lyde:

- g) Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.»

Godkjenning av studieforbund

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at gjeldende lov oppstiller vilkår for godkjenning av studieforbund. Bestemmelsen gir ikke studieforbund som oppfyller vilkårene, rett til tilskudd, men angir de vilkår som må være oppfylt for at godkjenning for tilskudd skal kunne gis. Disse medlemmer viser til proposisjonen, der departementet i pkt. 11.2.5.2 skriver at ved godkjenning av studieforbund «vil departementene blant annet legge vekt på om det er rom for godkjenning av et nytt studieforbund i statsbudsjettet». Disse medlemmer vil understreke at det kun skal være lovens vilkår, og ikke de til enhver tid budsjettmessige prioriteringer, som skal ligge til grunn for selve god-

kjenningen. Som i dag vil godkjenning ikke medføre en automatisk rett til tilskudd.

Alderskrav

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at departementet har sendt på høring forslag om å heve det forskriftsfestede alderskravet for kursaktivitet i de studieforbundene som får tilskudd fra Kunnskapsdepartementet, fra 14 til 16 år. Disse medlemmer viser til at studieforbundenes opplæringsvirksomhet har et bredt nedslagsfelt. Et høyere alderskrav for deltakere i studieforbundene godkjent av Kunnskapsdepartementet er problematisk fordi ungdom mellom 14 og 16 år får viktig kompetanse gjennom disse studieforbundene. Disse medlemmer er kjent med at mange studieforbund har etablerte kurstilbud for ungdom fra 14 år med opplæring som ikke tilbys i grunnskoleopplæringen eller av andre tilbydere. Ved å øke alderskravet risikerer en å svekke opplæringstilbudet til ungdom.

Nettundervisning

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti deler studieforbundenes oppfatning av at et nytt regelverk må tilpasses slik at studieforbundene kan tilby mer opplæring elektronisk. Disse medlemmer viser til at studieforbundene i den pågående situasjonen med covid-19 har fått unntak fra forskriftsbestemmelsen som begrenser elektronisk kommunikasjon. Disse medlemmer mener at dette unntaket må videreføres i nye forskrifter. Dagens regelverk er utdatert på dette området og begrenser effektiv bruk av teknologiske hjelpemidler. For kursdeltakere kan elektronisk kommunikasjon åpne læringstilbud på kurs de ellers ikke ville hatt mulighet til å delta på. Det kan redusere opplæringskostnadene knyttet både til reise, opphold, tidsbruk osv. Det gjør det også mulig å i større grad inkludere deltakere som ikke kan delta på fysiske samlinger, f.eks. deltakere som ikke kan delta på grunn av funksjonsnedsettelse eller andre helsemessige årsaker.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket slik at studieforbundene får muligheten til å tilby opplæring elektronisk.»

Timetall

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Voksenopplæringsforbundet, på vegne av studieforbundene, påpeker behovet for å redusere det forskriftsfestede minstekravet til antall timer

per kurs til fire timer. Raske endringer i arbeidslivet øker behovet for korte kurs ved for eksempel innføring av ny teknologi eller nye krav på arbeidsplassen. Kortere læringsløp vil også gi flere deltakere mulighet til å fullføre kurs og få dokumentasjon på gjennomført opplæring. Disse medlemmer er kjent med at behovet for dette er aktualisert i forbindelse med covid-19, der bedrifter og virksomheter etterspør kortere kurs, gjerne halvdagskurs, for å imøtekomme aktuelle og nødvendige kompetansebehov. Disse medlemmer mener dette er i tråd med Kompetansereformens intensjon om et kurstilbud tilpasset deltakernes behov og vil åpne for et større kurstilbud tilpasset voksnes arbeids- og livssituasjoner.

Disse medlemmer merker seg at et redusert minstekrav vil gjøre det lettere for studieforbundene å tilrettelegge kortere og fleksible kompetansehevende tiltak tilpasset både arbeidslivet og samfunnslivet. Disse medlemmer mener dette vil senke terskelen for deltakelse i godkjent kursvirksomhet og imøtekomme regionale og lokale kompetansebehov.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen redusere minstekravet til antall timer per kurs i studieforbund til fire timer.»

Nettskoler

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter ikke forslaget om å fjerne kapitlet som omhandler nettskoler i voksenopplæringsloven. Disse medlemmer mener det er sterke argumenter for å beholde nettskolene i loven, både for å videreutvikle godkjenningsordningen for nettskoler og for å bevare det fagmiljøet som er utviklet i universiteter, høyskoler, fagskoler og andre tilbydere av fleksibel og nettbasert utdanning.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en redegjørelse eller sak for Stortinget der det klargjøres hvilke lovendringer, forskriftsendringer eller behov for nye tolkningssignaler til forvaltningen som kreves som følge av fagfornyelsen, eksempelvis i lov om frittstående skolar.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om regulering av private barnehager som bedre ivaretar helheten i lovendringen, inkludert bestemmelsene i barnehageloven § 14 a Krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som strammer inn på manglende vikarbruk ved fravær, og presisere hva som ligger i kravet om tilstrekkelig bemanning i hele barnehagens åpningstid.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sørge for at Voksenopplæringsforbundet involveres i det videre arbeidet med utarbeidelsen av forskrifter som regulerer studieforbundene.

Forslag 5

I voksenopplæringsloven skal § 4 g lyde:

- g) Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen endre regelverket slik at studieforbundene får muligheten til å tilby opplæring elektronisk.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen redusere minstekravet til antall timer per kurs i studieforbund til fire timer.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:**Forslag 8**

I barnehageloven skal § 53 første ledd lyde:

Kommunen fører tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med denne loven med forskrifter.

Forslag 9

I voksenopplæringsloven § 6 skal andre ledd lyde:

Statstilskuddet består av følgende komponenter:

- a) Grunntilskudd.
- b) Opplæringsstilskudd.
- c) Tilretteleggingstilskudd.

Forslag fra Fremskrittspartiet:**Forslag 10**

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om et uavhengig tilsyn som sikrer kvalitet, god økonomistyring og likebehandling av offentlige og private barnehager.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan tilsyn med beregningen av offentlig tilskudd til barn i private barnehager kan bygges opp gjennom det uavhengige tilsynet i Utdanningsdirektoratet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av barnehageloven §§ 21 til 23, som fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, og videre barnehageloven § 53 første ledd og voksenopplæringsloven § 6 andre ledd, som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folkehøyskoleloven, barnehageloven og voksenopplæringsloven m.m. (utfasing av tilskudd til kortkurs i folkehøyskolen, internkontroll for friskoler og barnehager, psykososialt barnehagemiljø, krav til og tilsyn med private barnehager, kommunal barnehagemyndighet, studieforbund m.m.)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa gjøres følgende endringer:

Ny § 13-3f skal lyde:

§ 13-3f Karriererettleiing

Fylkeskommunen skal ha eit tilbod om gratis karriererettleiing for alle som er busette der. Fylkeskommunen skal samarbeide med Arbeids- og velferdsetaten om tilbodet.

Departementet kan gi forskrift om innhaldet i og organiseringa og omfanget av tilbodet om karriererettleiing.

§ 15-6 andre ledd skal lyde:

Det er likevel foreldra til barnet som har rett til å velje privat skole, jf. § 2-1, samtykke til fritak frå heile opplæringsplikta, jf. § 2-1, velje skriftspråk, jf. § 2-5, krevje fritak frå delar av undervisninga med omsyn til religion eller livssyn, jf. § 2-3a, og krevje opplæring i *kvensk eller finsk* og i og på samisk, jf. §§ 2-7 og 6-2.

II

I lov 6. desember 2002 nr. 72 om folkehøyskoler gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd annet punktum skal lyde:

Folkehøyskole må være med i skolens navn, og bare skoler som er godkjent etter § 2, kan bruke *navnet folkehøyskole*.

§ 2 første ledd bokstav c skal lyde:

- c. Skolen skal ha minst 35 elever årlig i gjennomsnitt over fire år.

§ 2 første ledd bokstav d skal lyde:

d. Skolen skal ha *kurs* som varer minimum 16,5 uker.

III

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar gjøres følgende endringer:

§ 2-1 andre ledd bokstav g skal lyde:

g) *vidaregåande opplæring i verneverdige tradisjons- handverksfag*

§ 5-2 andre ledd bokstav e skal lyde:

e) fremje saker om *skolebyte etter opplæringslova § 9 A-12, jf. § 2-4 andre ledd i denne lova og bortvising etter § 3-10 andre ledd i denne lova,*

§ 5-2 andre ledd bokstav i skal lyde:

i) *sørgje for å ha rett og nødvendig kompetanse i verksemda. Styret skal sørgje for at lærarar, dagleg leiar og andre tilsette i skolen får høve til å utvikle seg fagleg og pedagogisk så dei kan vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.*

§ 5-2 andre ledd bokstav k skal lyde:

k) *drøfte den årlege rapporten om tilstanden i skolen som er utarbeidd etter § 5-2b.*

§ 5-2 tredje ledd oppheves.

§ 5-2 fjerde ledd blir tredje ledd og skal lyde:

I andre saker enn dei som følgjer av *andre ledd*, kan styret med 2/3 fleirtal delegere avgjerdsretten.

Ny § 5-2a skal lyde:

§ 5-2a *Internkontroll*

Styret skal ha internkontroll for å sikre at krava i denne lova med forskrifter blir følgde.

Internkontrollen skal vere systematisk og tilpassa storleiken på skolen og særpreget, aktivitetane og risikoforholda der.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal styret

- utarbeide ei beskriving av skolen sine hovudoppgåver, mål og organisering
- ha nødvendige rutinar og prosedyrar
- avdekkje og følgje opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den forma og det omfanget som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbetre skriftlege prosedyrar og andre tiltak for internkontroll.

Ny § 5-2b skal lyde:

§ 5-2b *Plikt til å arbeide med kvalitetsutvikling*

Styret skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører etter § 7-2 tredje ledd. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg

rapport om tilstanden i skolen med omsyn til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø.

Styret skal sørgje for at skolen jamleg vurderer i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i godkjende læreplanar etter § 2-3. Elevane skal involverast i denne vurderinga.

Kapittel 6A skal lyde:

Kapittel 6A. Diverse skolar som gir yrkesretta opplæring

§ 6A-1 Godkjenning av skolar

Skolar som 30. juni 2010 var godkjende og i drift etter tidlegare kapittel 6A i denne lova, har rett til statstilskot og til å drive verksemd etter dette kapitlet.

Departementet kan etter søknad godkjenne driftsendringar og nye skolar etter dette kapitlet. Departementet kan gi forskrift om fastsetjing av maksimalt elevtal per linje eller tilbod på desse skolane. Godkjenninga fell bort dersom ein skole ikkje startar opp verksemda si i løpet av tre skoleår etter at godkjenning vart gitt. Det same gjeld om drifta etter lova blir nedlagd.

Departementet kan gi forskrift om fristar for søknader om godkjenning av driftsendringar og nye skolar.

Departementet kan gi forskrift om kjøp av opplæringstenester.

§ 6A-2 Krav til innhald og vurdering av opplæringa

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planane kva slags vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Skolen skal ha læreplanar som er på nivå over grunnskoleopplæring. Skolen definerer sjølv sitt eige faglege og/eller verdimeessige grunnlag. Opplæringa skal vere på norsk eller samisk. Dersom særlege grunnar tilseier det, kan ein skole få godkjent andre undervisningsspråk enn norsk og samisk.

Departementet kan gi forskrift om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

Departementet kan gi forskrift om eit nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

§ 6A-3 Inntak av elevar

Skolane skal ha heile landet som inntaksområde.

Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av søkjarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen. Skolen kan i reglementet fastsetje vilkår for inntak til skolen. Reglar for prioritering av søkjarar skal vere baserte på saklege omsyn. Skolen avgjer i samsvar med reglementet kven av søkjarane som skal takast inn.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningsloven. Avgjerder om inntak er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.

Departementet kan gi forskrift om avgrensingar i inntaket av søkjarar utan fast tilknytning til Noreg.

§ 6A-4 *Kompetansekrav til undervisningspersonalet*

Styret fastset krav til kompetanse for undervisningspersonalet ved skolen, med mindre departementet i det enkelte tilfellet fastset noko anna.

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller dei fastsette kompetansekrava, kan andre tilsetjast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31. juli.

§ 6A-5 *Bortvising*

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar kan visast bort frå undervisninga dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Elevar kan visast bort i opp til fem dagar. Den daglege leiaren ved skolen kan vedta bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven.

Når ein elev over tid har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av styret visast bort frå resten av det kurset eleven er teken inn på.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal skolen vurdere andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Avgjerd om bortvising er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.

§ 6A-6 *Offentlege tilskot, skolepengar mv.*

Alle offentlege tilskot og skolepengar skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan:

- a) gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærstående, verken når skolen er i drift, eller om drifta blir nedlagd
- b) pådra seg kostnader i form av leigeutgifter for eigedom eller lokale som tilhøyrrer skolens eigarar eller deira nærstående, eller på annan måte pådra seg kostnader som kan innebere at offentlege tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode.

Departementet kan gi forskrift om forbod mot utbytte eller anna overføring som nemnt i første ledd.

Skolane får statstilskot til godkjend opplæring og får dekt 75 prosent av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Førsetnaden er at elevane får undervisning som minst tilsvarar eit halvt skoleår. Departementet kan gi forskrift om dokumentasjon for og rapportering av elevtal. Departementet kan gi forskrift om korleis skolane skal dokumentere at krava i

første ledd er oppfylte, og om skolane si plikt til å godtgjere at innkjøp og leige er gjort på grunnlag av marknadsvilkår.

Skolane kan krevje skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane kan utgjere inntil 25 prosent av tilskotsgrunnlaget etter tredje ledd, med eit beløp fastsett av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleige eller kapitalkostnader. Departementet kan i særskilde tilfelle fastsetje tidsavgrensa unntak frå kravet.

Skolane kan påleggje elevane å halde seg med undervisningsmateriell og utstyr til eige bruk som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha, og dei kan krevje betaling frå elevane for utgifter til å kopiere slikt materiell. Skolane kan ikkje krevje noka form for betaling for opplæringa utover det som følgjer av denne paragrafen eller forskrift gitt i medhald av denne paragrafen. Departementet kan gi forskrift om høve til å ta betaling for opplæringa.

§ 6A-7 *Andre føresegner*

Følgjande føresegner i denne lova gjeld så langt dei passar for skolar etter dette kapitlet:

- a) § 2-2 om krav til verksemda til skolen, med unntak av tredje ledd. Dersom ein skole etter dette kapitlet har færre enn 10 elevar tre skoleår i samanheng, fell godkjenninga bort
- b) § 2-4 om krav til skoleanlegg og skolemiljø
- c) § 3-3 tredje ledd om skolegangen
- d) § 3-4 om organisering av elevane i klassar eller basisgrupper
- e) § 3-4a om tilpassa opplæring
- f) § 3-9 om ordensreglement
- g) § 3-15 om forbod mot bruk av klesplagg som heilt eller delvis dekkjer ansiktet
- h) § 4-1 om leing
- i) § 5-1 om styret, med unntak av bokstavane a og c
- j) § 5-2 om styret sine oppgåver, med unntak av bokstavane a og e
- k) § 5-3 om elevråd, med unntak av første ledd første og andre punktum
- l) § 7-1 om budsjett, rekneskap og rapportering
- m) § 7-2 om tilsyn m.m.
- n) § 7-2a om moglege reaksjonsformer, med unntak av fjerde ledd.
- o) § 7-2b om karantene
- p) § 7-3 om teieplikt.

§ 8-2 oppheves.

Nåværende § 8-3 blir § 8-2.

IV

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

§ 3 *Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste*

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

§ 4 andre og tredje ledd skal lyde:

Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter § 20 satt en maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke til foreldrebetaling utover dette.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

§ 5 tredje punktum skal lyde:

Samarbeidsutvalget skal også i slike tilfeller settes sammen etter § 4 tredje ledd, men slik at foreldre og ansatte fra både barnehagen og skolen skal være representert, jf. opplæringslova § 11-1 fjerde ledd.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Krav til barnehagens virksomhet*

Barnehageeieren har ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

Kommunale og private barnehager skal være registrert med eget organisasjonsnummer i Enhetsregisteret.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Krav til vedtekter*

Kommunale og private barnehager skal ha vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, herunder om

- a) eierforhold
- b) formål, jf. §§ 1 og 1a
- c) opptakskriterier
- d) antall medlemmer i samarbeidsutvalget
- e) barnehagens åpningstid.

§ 9 skal lyde:

§ 9 *Internkontroll i barnehagen*

Barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal barnehageeier

- a) *utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) *ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) *avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) *dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) *evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.*

§§ 9 a og 9 b oppheves.

§§ 10–13 i kapittel III skal lyde:

§ 10 *Barnehagemyndighetens ansvar*

Kommunen er lokal barnehagemyndighet. Kommunen skal gi veiledning om og påse at barnehagene drives i samsvar med bestemmelsene i denne loven med forskrifter, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

Kommunen har plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen, jf. § 16. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

Kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn i samiske distrikt bygger på samisk språk og kultur. I øvrige kommuner skal forholdene legges til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur.

Hver kommune skal opprette og føre register til bruk for Arbeids- og velferdsetaten i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte etter kontantstøtteloven. Registeret kan samkjøres mot Arbeids- og velferdsetatens register over mottakere av kontantstøtte. Departementet gir forskrift om føringen av registeret, hvilke opplysninger registeret skal inneholde, og behandlingen av disse opplysningene.

Kommunen har rett til innsyn i dokumenter og adgang til barnehagelokaler i den utstrekning dette anses nødvendig for å ivareta kommunens oppgaver som barnehagemyndighet.

§ 11 *Krav til likebehandling og uavhengighet*

Kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehager når den utfører oppgaver som barnehagemyndighet. Kommunen skal organisere oppgavene den har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier når dette er egnet til å ivareta tilli-

ten til kommunens upartiskhet som barnehagemyndighet.

§ 12 Særlige regler om klageinstans

Fylkesmannen er klageinstans for vedtak fattet av kommunen etter §§ 14 og 15, § 19 første ledd, §§ 24 til 26, §§ 35 til 38, § 53 og der det følger av forskrift gitt i medhold av denne loven.

§ 13 Statlig råd og veiledning

Fylkesmannen skal *veilede* kommuner og barnehager om denne loven med forskrifter, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

Utdanningsdirektoratet skal *veilede* kommuner og barnehager om denne loven kapittel V med forskrifter.

Kapittel IV skal lyde:

Kapittel IV Barnehagemyndighetens oppgaver mv.

§ 14 Godkjenning

Kommunen avgjør søknader om godkjenning etter en vurdering av barnehagens egnethet *ut fra* formål og innhold, jf. §§ 1, 1a og 2.

Kommunen kan ved godkjenningen sette vilkår for driften med hensyn til antall barn, barnas alder og oppholdstid.

Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Nåværende § 11 blir § 15.

Nåværende § 12 a blir § 16.

Nåværende § 12 blir § 17, og andre ledd skal lyde:

Forvaltningsloven kapittel IV til VI gjelder ikke for opptak i barnehage. *Departementet* kan gi *forskrift* om behandling av søknader om opptak i barnehage.

Nåværende § 13 blir § 18, og andre ledd skal lyde:

Barn som det er fattet vedtak om etter *barnevernloven* §§ 4-12 og 4-4 annet og fjerde ledd, har rett til prioritet ved opptak i barnehage.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Kommunalt tilskudd til godkjente private barnehager*

Kommunen kan gi tilskudd til godkjente private barnehager.

Kommunen skal behandle private barnehager som mottar tilskudd, likeverdig med kommunale barnehager. Departementet kan gi forskrift om hva som er likeverdig behandling.

Nåværende § 15 blir § 20 og skal lyde:

§ 20 *Foreldrebetaling*

Departementet kan gi *forskrift* om foreldrebetaling i barnehagen, *blant annet* om søskenmoderasjon, inntektsgradering og maksimalgrense.

Kapittel V med § 21 til § 23 skal lyde:

Kapittel V Krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager mv.

§ 21 Virkeområde og formål

Kapitlet gjelder for private barnehager som mottar tilskudd etter § 19.

Formålet med kapitlet er å sørge for at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna i barnehagen til gode.

Dersom barnehagen oppfyller kravene i § 23, kan barnehagen disponere et eventuelt overskudd fritt.

§ 22 Definisjoner

Med nærstående menes nærstående etter aksjeloven § 1-5 første ledd.

Med konsern menes konsern etter aksjeloven § 1-3.

§ 23 Krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager

Barnehagen skal bare dekke kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen.

Barnehagen skal ikke overfor eieren, eierens nærstående eller selskap i samme konsern som eier foreta transaksjoner og dekke kostnader på vilkår eller med beløp som avviker fra eller overstiger det som ville vært fastsatt mellom uavhengige parter.

Barnehagen skal ikke ha vesentlig lavere personalkostnad per heltidsplass enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager.

Barnehagen skal kunne dokumentere at offentlige tilskudd og foreldrebetaling er brukt i samsvar med denne paragrafen.

Departementet kan gi forskrift om regnskap, revisjon og rapportering.

Nåværende kapittel V blir kapittel VI.

Nåværende §§ 17 til 19 blir nye §§ 24 til 30 i kapittel VI.

Nåværende kapittel V A blir kapittel VII.

Nåværende §§ 19 a til 19 j blir nye §§ 31 til 40 i kapittel VII.

§ 38 sjettede ledd skal lyde:

Retten til skyss, tilsyn, reisefølge og innlosjering etter § 36 gjelder tilsvarende for barn med rett til tegn-
språkoplæring.

§ 39 andre ledd skal lyde:

Spesialpedagogisk hjelp etter § 31 inkluderer nødvendig opplæring i bruk av alternativ og supplerende kommunikasjon.

Nytt kapittel VIII skal lyde:

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres.

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Nåværende kapittel VI blir nytt kapittel IX.

Nåværende §§ 20 til 22 a blir nye §§ 44 til 47 i kapittel IX.

I kapittel IX skal nye §§ 48 og 49 lyde:

§ 48 Plikt til å gi opplysninger om tjenstedata og regnskapsdata

Kommunale barnehager skal legge frem opplysninger om tjenstedata. Eier av private barnehager skal legge frem opplysninger om tjenstedata og regnskapsdata. Departementet kan gi forskrift om fremleggelse av tjenstedata og regnskapsdata.

§ 49 Plikt til å gi opplysninger til barnets bostedskommune

Barnehageeieren plikter å gi barnets bostedskommune de opplysningene som er nødvendige for å kunne føre et register som nevnt i § 10 fjerde ledd.

Nåværende § 23 blir ny § 50 i kapittel IX og skal lyde:

§ 50 Helsekontroll av barn og personale

Før et barn begynner i barnehage, skal det legges frem en erklæring om barnets helse. Dersom barnet har møtt til ordinære undersøkelser på helsestasjon, kan slik erklæring gis av barnets foreldre.

Barnehagens personale har plikt til å gjennomgå tuberkulosekontroll i henhold til gjeldende regelverk.

Nåværende §§ 24 og 25 blir nye §§ 51 og 52 i kapittel IX.

Nytt kapittel X skal lyde:

Kapittel X Tilsyn

§ 53 Kommunens tilsyn med barnehagene

Kommunen fører tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med denne loven med forskrifter, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

Kommunen kan gi pålegg til barnehagen om å rette uforvarlige eller ulovlige forhold ved godkjente eller godkjenningspliktige virksomheter. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, eller forholdet ikke lar seg rette, kan kommunen fatte vedtak om tidsbegrenset eller varig stenging av virksomheten.

Forelderådet skal få mulighet til å uttale seg før kommunen fatter vedtak om stenging.

Barnehagen skal uten hinder av taushetsplikt legge frem alle opplysninger som kommunen trenger for å føre tilsyn. Barnehagen skal gi kommunen adgang til barnehagens lokaler.

§ 54 Fylkesmannens tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet

Fylkesmannen fører tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter som barnehagemyndighet etter §§ 10 og 53 og kapittel IV, VI og VII med forskrifter, og plikten til å ha internkontroll etter kommuneloven § 25-1. Reglene i kommuneloven kapittel 30 gjelder for tilsynsvirksomheten.

§ 55 Fylkesmannens tilsyn med barnehagene

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller føre tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med denne loven med forskrifter, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

Fylkesmannen kan gi pålegg til barnehagen om å rette ulovlige forhold. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, eller forholdet ikke lar seg rette, kan fylkesmannen fatte vedtak om tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen. Kommunen og foreldrerådet skal få mulighet til å uttale seg før fylkesmannen fatter vedtak om stenging. Fylkesmannens stengingsvedtak skal sendes kommunen til orientering.

Barnehagen skal uten hinder av taushetsplikt legge frem alle opplysninger som fylkesmannen trenger for å føre tilsyn. Barnehagen skal gi fylkesmannen adgang til barnehagens lokaler.

§ 56 Utdanningsdirektoratets tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager

Utdanningsdirektoratet fører tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

Utdanningsdirektoratet kan gi pålegg til barnehagen om å rette ulovlige forhold. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, eller forholdet ikke lar seg rette, kan Utdanningsdirektoratet fatte vedtak om tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at tilskudd til barnehagen skal holdes tilbake dersom barnehagen har brutt bestemmelser i kapittel V med forskrifter.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at barnehagen skal betale tilskudd tilbake til kommunen dersom barnehagen har brutt bestemmelser i kapittel V med forskrifter.

Kommunen skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak etter andre, tredje eller fjerde ledd. Utdanningsdirektoratets vedtak skal sendes kommunen til orientering.

Foreldrerådet skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak om stenging.

Barnehagen skal uten hinder av taushetsplikt legge frem alle opplysninger som Utdanningsdirektoratet trenger for å føre tilsyn. Dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra barnehageeieren eller eierens nærstående, skal Utdanningsdirektoratet ha tilgang til slike opplysninger. Barnehagen skal gi Utdanningsdirektoratet adgang til barnehagens lokaler.

Nåværende kapittel VII blir nytt kapittel XI.

Nåværende § 26 blir ny § 57 og fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om overgangsregler, som bestemmelser om overføringen av ansvaret for å føre tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager fra kommunen til Utdanningsdirektoratet.

V

I lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring gjøres følgende endringer:

Kapitteloverskriftene 1 til 5 oppheves.

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Formål*

Formålet med denne loven er å fremme livslang læring ved å legge til rette for organisert kursaktivitet ved siden av det formelle utdanningssystemet. Loven skal bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle, og slik fremme den enkeltes utvikling og møte behovene i samfunns- og arbeidslivet.

Loven skal ivareta opplæring og deltakelse i frivillige organisasjoner, bidra til å bevare et mangfoldig kulturliv og ta vare på kulturarven gjennom læring.

§ 2 skal lyde:

§ 2 *Virkeområde*

Loven gjelder godkjenning for statstilskudd for godkjente studieforbund, og vilkår for slike tilskudd.

Kongen gir forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3 bokstav d) skal lyde:

d) *Politiske partiers studieforbund: Studieforbund der medlemsorganisasjonene er tilknyttet et politisk parti, og som har som formål å tilby organisert opplæring.*

§ 3 bokstav e oppheves.

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Overordnede mål for studieforbundenes kursaktivitet*

Studieforbundene skal drive sin kursaktivitet på grunnlag av *minst ett* av følgende overordnede mål:

- a) å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for bærekraftig utvikling ved å engasjere og utvikle aktive medborgere.
- b) å senke terskelen for læring og deltakelse i frivillige organisasjoner.
- c) å bekjempe utenforskap og bidra til inkludering.
- d) å bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og slik møte behov i et samfunn og arbeidsliv i stadig endring.
- e) å styrke kulturelt mangfold og bevare kulturarven gjennom læring.
- f) å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.

§ 5 andre ledd bokstav d skal lyde:

- d) Det må ha en virksomhet over hele landet og en regional forankring.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Modell for statstilskudd til studieforbund*

Studieforbund som er godkjent etter § 5 i loven, kan få statstilskudd. *Studieforbund og deres medlemsorganisasjoner kan kun motta statstilskudd etter denne loven fra departementet som studieforbundet er godkjent av.*

Departementet kan gi forskrift om tilskudd, rapportering og kontroll.

Departementet gir forskrift om tilskudd for samiske studieforbund.

Kommuner og fylkeskommuner kan gi tilskudd til studieforbund ut fra kommunale og fylkeskommunale planer.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Gratis bruk av undervisningslokaler*

Undervisningslokaler der driftsutgiftene dekkes av det offentlige, skal etter søknad stilles vederlagsfritt til disposisjon for studieforbund og medlemsorganisasjo-

ner ved avholdelse av kurs med tilskudd etter loven. Departementet gir nærmere forskrifter.

§ 10 skal lyde:

§ 10 *Dokumentasjon på gjennomført opplæring*

Deltakere på kurs med tilskudd skal ha dokumentasjon på gjennomført opplæring. Departementet gir forskrift om slik dokumentasjon.

§ 11 skal lyde:

§ 11 *Tilsyn og kontroll*

Departementet fører tilsyn og kontroll med virksomhet som er godkjent og mottar tilskudd etter denne loven, og skal i den sammenheng ha tilgang til relevant dokumentasjon. *Departementet kan gi forskrift om tilsyn, blant annet om studieforbundenes plikt til å bistå under tilsynet, om hvordan opplysninger skal gis, og om krav til regnskap, dokumentasjon og revisjon.*

Ved avvikling av studieforbundet kan departementet kreve tilbakeført gjenstående midler som skriver seg fra statstilskuddet. Departementet kan gi forskrift om avvikling av studieforbund.

§ 13 og § 14 skal lyde:

§ 13 *Overgangsbestemmelser*

Nettskoler som er godkjent etter denne loven før 1. januar 2021, beholder sin godkjenning ut 2026.

§ 14 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft 1. januar 2010.

§§ 15–29 oppheves.

VI

Lov 17. juni 2016 nr. 68 om endringer i fagskoleloven (om studentrettigheter m.m.) oppheves.

VII

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 2. juni 2020

Roy Steffensen

leder

Torstein Tvedt Solberg

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskaps- og integreringsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref
Saksordfører Torstein Tvedt Solberg

Vår ref
20/2908-

Dato
27. mai 2020

Spørsmål til Prop. 96 L (2019-2020) - godkjenning av skoler på grunnlag av en særskilt profil (profilskoler), jf. friskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav i)

Jeg viser til brev av 26. mai 2020 med spørsmål om hvordan reglene om godkjenning av profilskoler skal forstås i lys av de nye læreplanene som innføres i fagfornyelsen.

Jeg vil vise til at hjemmelen til å godkjenne skoler på grunnlag av en særskilt profil (profilskoler) ble innført i friskoleloven med virkning fra 1. august 2015, jf. Prop 84 L (2014–2015) og Innst. 344 L (2014–2015). Hjemmelen følger av friskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav i.

I høringsbrevet av 17. oktober 2014 het det blant annet at departementet ønsker å åpne for godkjenning av profilskoler hvor innhold og organisering, og eventuelt pedagogikk, representerer noe som er vesentlig annerledes enn hva som er normal praksis i offentlige skoler og friskoler godkjent på andre grunnlag. Emnene realfag, idrett, språk, kunst og kultur ble nevnt som eksempler på aktuelle profiler. I Prop. 84 L (2014–2015) kap. 5.4.3 er det presisert nærmere hva som kreves for at det etter en skjønnsmessig vurdering skal kunne godkjennes en profilskole. Skolen må ifølge forarbeidene representere noe som er vesentlig annerledes enn hva som er normal praksis i offentlige skoler og skoler godkjent etter andre grunnlag i friskoleloven. I forarbeidene er det forutsatt at en profilskole må gi et tilbud som går utover handlingsrommet i LK06 (Læreplanverket for Kunnskapsløftet). I tillegg er det krav om at profilskoler som ønsker å rette spesiell faglig oppmerksomhet mot et fag eller emne, må få godkjent egne læreplaner som synliggjør dette, slik at de ikke bare kan benytte offentlige læreplaner. Profilskolene kan også få godkjent en alternativ fag- og timefordeling innenfor det handlingsrommet som finnes.

Jeg vil vise til at det innenfor fagfornyelsen (LK20) vil være rom for ulike profiler, som for eksempel entreprenørskap og friluftsliv, i offentlige skoler og i friskoler som følger LK20.

Dette fordi disse emnene er inkludert i de nye læreplanene i langt større grad enn i LK06. En konsekvens av dette er at det innenfor gjeldende forvaltningspraksis blir svært vanskelig å kunne etablere profilskoler på grunnlag av disse emnene. Jeg anser at dette er en utilsiktet konsekvens av fagfornyelsen.

Jeg vil understreke at innføringen av fagfornyelsen ikke vil ha konsekvenser for søknader om godkjenning av profilskoler med en annen pedagogikk enn det som brukes i offentlige skoler eller skoler godkjent etter § 2-1 andre ledd bokstav b i friskoleloven, jf. Prop. 84 L (2014-2015) kap. 5.4.3.2.

Jeg viser for øvrig også til mitt svar av 4. mai 2020 på spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 1466 (2019–2020) fra representanten Hanne Dyveke Søttar. Utgangspunktet for dette spørsmålet var Utdanningsdirektoratets vedtak av 27. april 2020 hvor Rennebu Enspire skole AS fikk avslag på søknad om godkjenning av nytt ungdomstrinn 8.–10. trinn. Utdanningsdirektoratets vedtak er blant annet begrunnet med et entreprenørskap er inkludert i læreplanene i langt større grad i fagfornyelsen (LK20) enn i LK06, og at de elementene som blir fremhevet i læreplanene til skolen dermed er godt dekket i LK20. I vedtaket heter det: *«Etter fagfornyelsen kan det altså ikke lenger godkjennes læreplaner der det faglige emnet det søkes om er entreprenørskap.»* Dette vedtaket er pålagt til departementet, og jeg kan derfor ikke uttale meg nærmere om denne konkrete saken på det nåværende tidspunkt.

I svaret av 4. mai 2020 uttalte jeg at jeg tok sikte på å avklare hvilken betydning fagfornyelsen har for vilkårene for å få godkjenning som profilskole, herunder om det er behov for endringer i regelverk og forvaltningspraksis.

Etter min vurdering er det ikke påkrevet å endre loven for å kunne legge om forvaltningspraksis slik at intensjonen med godkjenningsgrunnlaget ivaretas, og det fortsatt blir åpning for godkjenning av skoler med profiler som entreprenørskap og friluftsliv. Grunnet de formuleringer i forarbeidene som er vist til over, vil en endring av forvaltningspraksis likevel forutsette at Stortinget gir tilslutning til en forståelse av regelverket som innebærer at fagfornyelsen ikke er til hinder for at det kan godkjennes profilskoler også innenfor fag og emner som er godt dekket i de nye læreplanene. Jeg er kjent med at det i arbeidet med innstillingen til Prop. 96 L (2019–2020) er fremmet forslag i denne retning. Jeg kan slutte meg til innholdet i dette forslaget. Det bør fortsatt være en forutsetning at skolene har egne læreplaner som synliggjør profilen og et opplæringstilbud som helhetlig og gjennomgående retter faglig oppmerksomhet mot et emne eller fag på en måte som samlet representerer noe som er vesentlig annerledes enn hva som er normal praksis i offentlige skoler og andre friskoler.

Med hilsen

Guri Melby

